

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se
jonatan.adolfsson@regeringskansliet.se

REMISSYTTRANDE

Ref: Ju2023/02582

Stockholm 2025-09-10

Framställan om ändring i sjölag m.m.

Effektivisering av handläggningen i fartygsregistret

Föreningen Svensk Sjöfart är en branschorganisation för svensk sjöfartsnäring som representerar ett 60-tal rederier med verksamhet över hela världen. Den svenska sjöfarten är en del av det europeiska sjöfartsklustret som sammantaget kontrollerar drygt 40 procent av världshandelsflottan. Cirka 90 procent av Sveriges utrikeshandel går via sjöfarten och årligen reser cirka 30 miljoner passagerare med fartyg till och från Sverige.

Svensk Sjöfart har tagit del av Justitiedepartementets remiss av Transportstyrelsens framställan om ändring i sjölag m.m. (TSS 2023-4294) och önskar lämna ett remissvar/synpunkter på framställan.

Ändringarna som föreslås i Transportstyrelsens framställan berör olika författningsändringar i syfte att åstadkomma en effektivisering av handläggningen i fartygsregistret. Svensk Sjöfart välkomnar förslagen och bedömer att de föreslagna åtgärderna kommer att medföra en effektivisering av handläggningen av ärenden i fartygsregistret men även förenklingsåtgärder i form av ökad e-hantering. Denna effektivisering innebär en smidigare och mer flexibel handläggning vilket sannolikt kommer göra det mer attraktivt att registrera fartyg i Sverige och på så sätt bidra till att stärka den svenska handelsflottan, något som är viktigt för svensk försörjnings- och krisberedskap. De föreslagna författningsändringarna är dessutom en förutsättning för att Transportstyrelsen fullt ut ska kunna nyttja det nya ärendehanteringssystem och fartygsregister som föregick de tidigare lag- och förordningsändringarna som trädde i kraft den 1 februari 2018.

Föreningen Svensk Sjöfart **ställer sig bakom** de förslag som Transportstyrelsen föreslår i sin Framställan om ändring i sjölag m.m.

Ytterligare förenklingsförslag

Utöver de förslag till ändringar som presenteras i Transportstyrelsens framställan finns ytterligare förenklingsåtgärder som kan bidra till att effektivisera Transportstyrelsens handläggning i

fartygsregisterärenden men även underlätta för rederier kring fartygsregistrering. Nedan beskrivs dessa förenklingsåtgärder.

Digitala certifikat

Att digitalisera alla fartygscertifikat skulle underlätta hantering för Transportstyrelsen och andra relevanta myndigheter såväl som för rederierna och fartygen. Det skulle särskilt underlätta hantering av överlämnande av certifikat vid nybyggnation av fartyg. Det senare är synnerligen angeläget då ett stort antal av nybyggnationerna sker i Asien. Att under dessa förhållanden kunna utfärda pappersdokument i original är minst sagt utmanande, särskilt när leveransdatum kan skjutas fram och tillbaka ofta med kort varsel. Med hänsyn till att det är nödvändigt att rederiet har nödvändiga handlingar om bord när man tar leverans av fartyget för att då kunna gå i trafik är det i det närmaste en förutsättning med digitala certifikat för att detta praktiskt ska fungera utan att svenska staten behöver ha utsänd personal på plats vid leverans, vilket blir kostnadsdrivande.

Digitala pantbrev

Svensk Sjöfart ser även möjligheter att modernisera hantering och regler kring in-teckningsförfarande av skepp. Det nuvarande systemet med enbart fysiska pantbrev medför tidsödande och kostnadskrävande hantering av pantbreven. Eftersom pantbreven behandlas som värdehandlingar uppkommer kostnader för transporter, kontroller och arkivering. Det tar också mer än ett år för att döda en förkommen panthandling, vilket försvårar en försäljning av ett fartyg.

Svensk Sjöfart förordar en reform som möjliggör att pantbrev inte längre ska behöva utfärdas i skriftlig form utan i stället kunna utfärda datapantbrev genom att den in-teckning som svarar mot pantbrevet registreras digitalt, likt datapantbrev vid in-teckning i fastighet.

Full delegering, hantering och validering av handlingar

Full delegering, hantering och validering av handlingar och certifikat till erkända organisationer. Nuvarande lagstiftning förhindrar Transportstyrelsen från att kommunicera med andra än sin direkta motpart (ägare/redare), men i majoriteten av registerärenden är den faktiska motparten den erkända organisationen/klassningssällskap. Exempelvis utfärdar Transportstyrelsen skeppsmätningcertifikat baserat på beräkningar som erhålls från klassningssällskap. Om Transportstyrelsen bedömer att kompletterande uppgifter erfordras kan inte denna kommunikation ske direkt till klassningssällskapen utan måste gå via redaren som i sin tur måste kontakta klassningssällskapet. Motsvarande onödiga kommunikationsbegränsningar finns för dispenser. Ett effektivare sätt att hantera dylika ärenden hade varit att Transportstyrelsen tillåts ha direktkontakt med berörda aktörer vilket i de flesta fallen skulle vara de erkända organisationerna som Transportstyrelsen har avtal med (och även rederierna i sin tur). Att även möjliggöra delegering av validering av handlingar skulle underlätta hantering av handlingar och certifikat vid registrering och nybyggnation.

För att genomföra en inregistrering av ett fartyg i det svenska fartygsregistret krävs att vissa handlingar i original kan visas upp för en svensk tjänsteperson som har till uppgift att verifiera dessa äkthet/existens, exempelvis köpeavtal. I gamla tider när i stort sett alla svenska fartyg byggdes på varv i Sverige och äktheten kunde verifiera antingen av olika myndighetspersoner inom såväl myndigheter som domstolar var detta en enkel och hanterbar uppgift. Dokumenten fanns på svenska och det var enkelt att fysiskt visa upp ett dokument. I dagens globala värld där fartyg byggs över hela världen, innebär detta krav att det i princip alltid krävs att svenska staten har en person närvarande vid fartygsköp. Med en växande handelsflotta är en sådan ordning i princip inte möjlig och skulle medföra

oproportionerligt stora kostnader för såväl rederierna som staten. Det är därför angeläget att införa fler sätt att verifiera en handling, exempelvis skulle det kunna övervägas att använda system med notarius publicus (som finns på många håll) eller erkända organisationer eller externa ombud kan pekas ut för att verifiera mottagandet.

”Klockan tolv regeln” vid registrering och inskrivning av skepp eller skeppsbygge

Av 2 kap. 15 § Sjölagen stycke 2 framgår att registerärenden tas upp till klockan tolv på inskrivningsdagen och att en ansökan som kommer in efter klockan tolv anses gjord följande inskrivningsdag. Med anledning av det sagda tas inte ett registerärende upp till prövning samma dag som det inkommer om detta sker efter klockan tolv. Detta utgör en osäkerhet för eventuella kreditgivare som riskerar att föra över medel med anledning av en fartygsfinansiering, men som därefter inte kan erhålla säkerhet i fartyget om ansökan inkommer samma dag men efter klockan tolv. Problematiken blir särskilt påtaglig när det, såsom idag oftast är fallet, köparen, säljaren och/eller skeppsbyggaren befinner sig i varierande tidzoner. Den svenska lagstiftningen försvårar därmed hanteringen av fartygstransaktioner för inblandade parter, vilket bör undvikas i syfte att göra det mer attraktivt att registrera fartyg i Sverige. En mer flexibel och pragmatisk lösning gällande tid för registrering och inskrivning av skepp eller skeppsbygge bör införas i sjölagen. Vidare kan det konstateras att i exempelvis i Norge så sker inskrivningen av fartygen löpande baserat på klockslag. En motsvarande ordning bör införas i Sverige och skulle avsevärt underlätta för alla inblandade parter. Att det sedan kan finnas tidsmässiga begränsningar i form av öppettider hos en myndighet bör inte regleras i lag.

Sammantaget välkomnar Svensk Sjöfart förslagen i Transportstyrelsens framställan och ser de ovan föreslagna förenklings och förbättringsåtgärderna som ytterligare nödvändiga åtgärder för att stärka den svenska sjöfarten och dess konkurrenskraft. Vi föreslår därför att Transportstyrelsen arbetar fram en ytterligare framställan som tillsammans med den nu aktuella kan fungera som ett lagstiftningspaket av förenklings och förbättringar av de svenska reglerna om fartygsregistrering.

Stockholm som ovan,
För föreningen Svensk Sjöfart

Niklas da Silva niklas.da.silva@sweship.se

Senior rådgivare